

PUBLIKACJE ZA ROK 2016

(OPRAC. MARCIN WITKOWSKI)

1. **A. Cyra, *Cichociemny z Babic. Major Piotr Szewczyk 1908-1988*, Oświęcim – Tułowice 2016, s. 32 [il].**

oprawa miękka; format – 20 cm x 14,5 cm

Opowieść o Piotrze Szewczyku, urodzonym w Babicach koło Oświęcimia oficerze Policji Państwowej, który praktykę wojskową i późniejsze ćwiczenia rezerwy odbywał w wadowickim 12 pułku piechoty awansując do stopnia plutonowego podchorążego. Uczestnik kampanii wrześniowej, bitwy o Narwik oraz walk w Bretanii, podczas niemieckiej inwazji na Francję. Po przedostaniu się do Wielkiej Brytanii przeszedł kurs cichociemnych i jako oficer dywersji pod pseudonimem „Czer” został zrzucony do okupowanej Polski. Dowodził dywersją AK w rejonie Lwów – Miasto prowadząc m.in. walkę z UPA. Podczas akcji „Burza” walczył o wyzwolenie Lwowa unikając jednocześnie aresztowania przez NKWD po zajęciu miasta przez Armię Czerwoną. Szewczyk wrócił do działalności konspiracyjnej, tym razem przeciw reżimowi komunistycznemu. W listopadzie 1945 r., wraz z płk. Janem Rzepeckim i pierwszym zarządem WiN, został aresztowany przez UB. W 1947 r. skazany przez Wojskowy Sąd Rejonowy w Warszawie na karę śmierci, zamienioną ostatecznie na 15 lat więzienia. Więziony na Mokotowie i we Wronkach. Po zwolnieniu z więzienia w 1956 r. pracował przez blisko 30 lat jako stolarz. Mjr Szewczyk zmarł w rodzinnych Babicach.

Książka dr. Adama Cyry, pracownika Działu Naukowego Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau, zawiera obszerną bibliografię, z której korzystał autor podczas pisania biografii mjr. Szewczyka – żołnierza 12 pułku piechoty i cichociemnego.

2. **J. Dębski, *Oficerowie Wojska Polskiego w obozie koncentracyjnym Auschwitz 1940-1945. Słownik biograficzny*, Państwowe Muzeum Auschwitz-Birkenau, Oświęcim 2016.**

t.1, s. 436 [il]

t.2, s. 340 [il]

t.3, s. 384 [il]

t.4, s. 319 [il]

t.5, s. 319 [il]

t.6, s. 326 [il].

oprawa twarda; format – 23 cm x 14 cm

Sześciotomowy słownik biograficzny oficerów Wojska Polskiego więzionych i zamordowanych w hitlerowskim obozie koncentracyjnym i zagłady Auschwitz jest efektem wieloletniej pracy dr. Jerzego Dębskiego, pracownika Działu Naukowego Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau. Słownik oparty jest na systemie holenderskim, tzn. każdy tom zawiera kilkaset biogramów ułożonych w porządku alfabetycznym od A do Z. W kolejnych tomach autor zamieścił biogramy 1515 polskich oficerów. Noty opatrzone są bibliografią i fotografiami archiwalnymi więzionych, tzw. stykami – zdjęciami wykonywanymi przez funkcjonariuszy SS podczas rejestracji przybyłych do obozu w latach 1940-1943.

Wśród setek biogramów znaleźli się także oficerowie 12 pułku piechoty, więzieni i zamordowani w Auschwitz, wśród nich m.in.: ppor. rezerwy piechoty Henryk Bogucki (1900-1942), ppor. rezerwy piechoty Włodzimierz Fall (1911-1942), ppor. rezerwy piechoty Władysław Król (1911-1942), ppor. rezerwy piechoty Lucjan Paszyński (1905-1942) czy urodzony w Wadowicach absolwent tutejszego gimnazjum, ppor. rezerwy piechoty Florian Styła (1914-1942).

3. **J. Dębski, *Polscy adwokaci w obozie koncentracyjnym Auschwitz 1940-1945. Słownik biograficzny, Państwowe Muzeum Auschwitz-Birkenau i Ośrodek Badawczy Adwokatury im. adw. Witolda Bayera przy Naczelnej Radzie Adwokackiej, Oświęcim 2016, s. 454 [tabl.; il.].***

oprawa twarda; format 23 cm x 14 cm

Publikacja dr. Jerzego Dębskiego, wydana przez Państwowe Muzeum Auschwitz-Birkenau we współpracy z Ośrodkiem Badawczym Adwokatury przy Naczelnej Radzie Adwokackiej w Warszawie, jest pierwszym opracowaniem poświęconym określonej grupie zawodowej, której przedstawiciele byli więźniami obozu koncentracyjnego i zagłady w Auschwitz. Słownik zawiera nazwiska 204 adwokatów, opatrzone notą biograficzną, fotografią oraz bibliografią, którzy w większości ponieśli śmierć w Auschwitz lub innych hitlerowskich obozach a tylko w niewielkiej liczbie ocalili z zagłady. Oprócz biogramów książka zawiera obszerny artykuł o dorobku polskiej palestry w międzywojniu oraz uwarunkowań społecznych tego okresu.

Wśród opisanych przez dr. Dębskiego adwokatów, którzy ocalili jest przedwojenny poseł i wójt gminy Chocznia dr Józef Putek – więzień KL Auschwitz (czerwiec 1940 – lipiec 1942, nr obozowy 829) i KL Mauthausen (lipiec 1942 – maj 1945, nr obozowy 11206).

4. **T. Graff, *Pobożność barokowa w świetle testamentu profesora Marcina Wadowity, w: Sacrum w mieście – średniowiecze i wczesna epoka nowożytna*, red. Ł. Burkiewicz, D. Quirini-Popławska, Akademia Ignatianum, Kraków 2016, s. 203-216.**

oprawa miękka; format 15,5 cm x 23 cm

5. T. Graff, *Polityka Jagiellonów wobec Wadowic do roku 1564. Zarys problematyki, w: Jagiellonowie i ich świat. Dynastia królewska w drugiej połowie XV i w XVI w.*, red. B. Czwojdrak, J. Sperka, P. Węcowski, Kraków 2016 [seria: Studia Jagiellonica, red. M. Koczerska, M. Walczak, P. Węcowski, t. 2], s. 249-266 [il.].

oprawa twarda; format – 24 cm x 15 cm

Publikacja jest pokłosiem konferencji naukowej, która odbyła się w Muzeum Zamek w Oświęcimiu w październiku 2014 r.¹ W swoim artykule dr Tomasz Graff podejmuje próbę odpowiedzi na pytanie, czy w historii Wadowic XV – XVI w. polityka Jagiellonów odcisnęła jakikolwiek ślad i czy miała wpływ na rozwój gospodarczy miasta i zmiany ustrojowe.

6. Z. Jurczak, *Aurea Prima. Komentarz do dziejów liceum z okazji 150-lecia*, Drukarnia Scal-bis, Wadowice 2016, s. 54 [il.].

oprawa miękka; format – 21 cm x 15 cm

Opracowanie przybliży sylwetki dyrektorów szkoły – od pierwszego z nich, Kaliksta Kruczkowskiego do obecnej dyrektor Janiny Turek. Autor opisuje także związki Towarzystwa Miłośników Ziemi Wadowickiej z liceum, m.in. fundację przez TMZW „ławeczki Karola Wojtyły” oraz własne wspomnienia związane ze szkołą, której jest absolwentem.

7. Józef Jura, *Wadowicki rzeźbiarz i portrecista*, red. J. Pytlowska-Bajak, M. Witkowski, Wadowickie Centrum Kultury im. M. Wadowity, Wadowice 2016, s. 31 [il.].

oprawa miękka; format – 23,5 cm x 16,5 cm

Publikacja towarzyszyła wystawie dzieł artysty prezentowanej w sali ekspozycyjno-edukacyjnej wadowickiego Muzeum Miejskiego². Oprócz obszernego życiorysu artysty i reprodukcji prac w książce znalazł się także katalog dzieł Józefa Jury.

8. *Kęty. Wokół społeczności. Studia i szkice z dziejów miasta i okolicy*, Muzeum im. A. Kłosińskiego w Kętach, Kęty 2016, s. 219 [il.].

oprawa miękka; format – 23 cm x 16 cm

Publikacja jest efektem kilkuletnich badań prowadzonych przez historyków z Muzeum im. A. Kłosińskiego w Kętach i składa się z pięciu artykułów stanowiących przyczynek do dziejów miasta. Dr Andrzej Małyś przybliżył nieznane dotąd kwestie związane z udziałem mieszkańców Kęt i okolicy w powstaniu styczniowym. Tekst jest tym ciekawszy, że historyk

---

¹ Więcej o konferencji: M. Witkowski, *Jagiellonowie na zamku w Oświęcimiu. Relacja z konferencji naukowej Jagiellonowie i ich świat. Dynastia królewska w drugiej połowie XV i w XVI wieku*, „Wadoviana. Przegląd historyczno-kulturalny”, 2014, nr 17, s. 227-229.

² Więcej o wystawie: M. Witkowski, *Działalność Muzeum Miejskiego w 2016 roku*, „Wadoviana. Przegląd historyczno-kulturalny”, 2016, nr 19, s. 230-231.

---

oparł go o relacje uczestników tego zrywu niepodległościowego. Dwa artykuły są autorstwa dr Marty Tylzy-Janosz, dyrektor kęckiego muzeum. W pierwszym scharakteryzowała ona społeczność Kęt przełomu XVIII i XIX w. w świetle materiałów metrykalnych rysując obraz miasta po 1772 r. Drugi z kolei tekst tej autorki to studium życia i działalności inż. Stanisława Focha (1880-1950), dyrektora Browaru w Żywcu. Społeczności żydowskiej w Kętach poświęcony jest tekst Renaty Bożek, oparty na analizie ksiąg zawieranych ślubów. Z kolei Joanna Sierenc-Guzdek scharakteryzowała okres formowania się struktur komunistycznego aparatu władzy w Kętach w roku 1945 w świetle dokumentów przechowywanych w bielskim oddziale Archiwum Państwowego w Katowicach.

Publikację dedykowano mieszkańcom Kęt z okazji przypadającego w 2017 r. 740-lecia miasta.

9. „Na Kalwarye” 400 lat pielgrzymowania do Kalwarii, praca zbiorowa, Kalwaria Zebrzydowska 2016, s. 32 [il.].

oprawa miękka; format 22 cm x 16,5 cm

Publikacja, wydana staraniem Stowarzyszenia Niezależni Kalwaria z okazji 400-lecia miasta, zawiera 4 rozdziały. Pierwszy poświęcony jest początkom nowożytnej Kalwarii w oparciu o „Dziejopis” wójta żywieckiego Andrzeja Komonieckiego (1658-1729). Kolejne teksty przedstawiają religijne tradycje miasta Zebrzydowskich – historię Drogi Krzyżowej Męki Pańskiej i Maryjnych Drózek Współcierpienia w latach 1602-1939, dzieje pielgrzymowania do Kalwarii oraz koronowania obrazu Matki Boskiej w 1887 r.

Publikacja zawiera szczegółową literaturę przedmiotu.

10. „Pierwsza wśród równych”. Księga jubileuszowa na 150-lecie powstania Gimnazjum i Liceum im. Marcina Wadowity w Wadowicach, oprac. M. Stężowska-Gębala, H. Odrozek, Drukarnia i Wydawnictwo „Grafikon”, Wadowice 2016, s. 96 [il.].

oprawa miękka; format – 21 cm x 15 cm

Autorzy przedstawili w publikacji pokrótce historię wadowickiego gimnazjum i liceum, postaci patronów szkoły – Marcina Wadowitę i Emila Zegadłowicza, a przede wszystkim różne aspekty funkcjonowania placówki współcześnie. Nawiązanie w tytule książki do monografii dr. Gustawa Studnickiego *Pierwsza wśród równych. Dzieje Gimnazjum i Liceum w Wadowicach* (Wadowice 1991) nie jest przypadkowe. Publikacja zawiera bowiem listę absolwentów szkoły od roku 1991 – kontynuację wykazu, który Studnicki zamieścił w *Dziejach*. Uzupełnieniem tej listy jest wykaz absolwentów Liceum dla Pracujących (1959-2009) oraz nauczycieli i pracowników administracji i obsługi zatrudnionych w latach 1991-2016.

11. *Pomiędzy przeszłością a przyszłością – 40 lat działalności Towarzystwa Miłośników Andrychowa*, oprac. M. Biel-Pająkowa, T. Putek, M. Pytel-Skrzypiec, D. Rusin, M. Przybyłowicz, S. Seczyńska-Nadajczyk, A. Fryś, Drukarnia Drukpress, Andrychów 2016, s. 48 [il.]

oprawa miękka; format – 21 cm x 15 cm

40 lat temu, 15 maja 1976 r. zostało powołane Towarzystwo Miłośników Andrychowa dla organizowania i popierania wszelkich zamierzeń i prac związanych z historią oraz ochroną i rozwojem kulturalnych i gospodarczych wartości miasta. Każdy jubileusz jest dobrą okazją, by przypomnieć ludzi i sprawy z lat minionych, zastanowić się nad przyszłymi zadaniami. Działalność Towarzystwa w ciągu tych czterech dekad miała różne formy, była mniej lub bardziej intensywna, ale pozostały z tych czasów pewne „Kamienie milowe”, warte szerszego omówienia. (Ze Wstępu)

12. *E. Staniek, Szkoła jakich mało. Słownik „wybranych” absolwentów Gimnazjum i Liceum w Wadowicach (1866 – 2016)*, Wydawnictwo Petrus, Kraków 2016, s. 258.

oprawa twarda; format – 24,5 cm x 16,5 cm

Autor, który przygotowując słownik współpracował m.in. ze zmarłym w 2015 r. dr. hab. O. Honoratem Gilem OCD, zebrał biogramy duchownych – absolwentów wadowickiego gimnazjum i liceum. Obok księży diecezjalnych wśród wychowanków szkoły na przestrzeni ostatnich 150 lat znaleźli się liczni zakonnicy (karmelici, pallotyni, augustianie a także cystery, jezuita i chrystusowiec) oraz trzy zakonnice (karmelitanka, szarytka i nazaretanka). Poczesne miejsce zajęły oczywiście noty biograficzne najbardziej znanych absolwentów gimnazjum – św. Józefa (Biby) Bilczewskiego (1860-1923), arcybiskupa lwowskiego i jednego z pierwszych duchownych absolwentów szkoły oraz papieża, św. Jana Pawła II (Karola Wojtyły) (1920-2005).

Słownik zawiera także noty biograficzne katechetów uczących w obchodzącej jubileusz szkole, wśród nich m.in. ks. Andrzeja Klimczaka (pierwszego katechety wadowickiego gimnazjum), ks. dr. Zygmunta Karasia, ks. Kazimierza Figlewicza czy ks. dr. Edwarda Zachera.

Publikacja zawiera bibliografię oraz indeks chronologiczny i alfabetyczny absolwentów.

13. *Wadowickie Gimnazjum oraz Liceum – znane i nieznanne. 150-lecie powstania Gimnazjum w Wadowicach 1866-2016*, red. nauk. K. Karolczak, J. Popiel, K. Meus, Wydawnictwo i Drukarnia NOVA SANDEC, Wadowice 2016, s. 352 [il.].

oprawa twarda; format – 24 cm x 17 cm

Dla Wadowic rok 1866 miał [- -] symboliczny wymiar. Oto bowiem po kilkadziesiąt lat starania mieszkańcy uzyskali zgodę na uruchomienie Niższego Gimnazjum Humanistycz-

nego, później przekształconego w Gimnazjum Realne i Wyższe. 1 września naukę w budynku Magistratu, gdzie pierwotnie mieściło się Gimnazjum, rozpoczęli uczniowie dwóch pierwszych, równoległych, klas. Miasto nad Skawą zyskało, jak się miało już niebawem okazać, jedną z najważniejszych instytucji, która przez następne 150 lat formowała inteligentną tożsamość prowincjonalnego przecież, małomiasteczkowego, środowiska. (Ze Wstępu)

14. *Zarys czytelnictwa i historii bibliotek publicznych w Wadowicach*, oprac. K. Meus, B. Płonka, Drukarnia i Wydawnictwo „Grafikon”, Wadowice 2016, s. 80 [il.].

oprawa miękka; format – 21 cm x 14,5 cm

Publikacja ukazała się w związku z jubileuszem 70-lecia działalności Wadowickiej Biblioteki Publicznej. Składa się z dwóch części. Historię wadowickich bibliotek i czytelnictwa w mieście od wieku XIX po rok 1945 opracował dr Konrad Meus. Z kolei Bożena Płonka, dyrektor WBP, jest autorką drugiej części poświęconej dziejom Wadowickiej Biblioteki Publicznej od 1946 r. do współczesności.

Jubileuszowa publikacja wzbogacona jest licznymi zdjęciami oraz wykazem dyrektorów, bibliotekarzy oraz pracowników administracji i obsługi.